Mēs esam līvānieši

Sākusies desmitā — efektivitātes un kvalitātes piecgade. Tātad — jauni uzdevumi, jauni pienākumi, jauna attieksme. Īpašu spraigumu un darba prieku mūsu ikdienā vieš 24. februāra tuvums. Un jaunās piecgades pirmajos divos mēnešos paveiktais reizē būs arī veltīts PSKP XXV kongresam.

Nozīmīgi un neaizmirstami svētki janvāra pēdējās un februāra pirmajās dienās bija tiem jaunietiem, kuri ar savu pašaizliedzīgo darbu izcīnīja tiesības parakstīt Ļeņina komjaunatnes Ziņojumu partijas kongresam. Mēs zinām — šīs godpilnās tiesības ieguva tikai pati labākie no labākajiem komjaunietiem. Taču vai dažkārt darbu steigā neapmierināmies tikai ar paskopo novērtējumu «labs strādnieks, aktīvs komjaunietis» ... Bet kādi tad patiesībā ir viņi, jaunie strādnieki, inženieri, konstruktori un citu darbu darītāji. Tie, kuri ar saviem parakstiem apstiprināja visa kolektīva kopīgo veikumu. Ko viņi domā un jūt? Par ko priecājas? Kas viņus satraucī? Ko mēs, pārējie, varētu no viņiem mācīties?

RŪPNĪCA DZĪVO

Pirmais brīdis, kad dzirdēju šos divus vārdus saliktus kopā vienā teikumā, apmulsu. Tas izklausījās neparasti. Mēs mēdzam teikt «rūpnīca strādā», «rūpnīca ražo», «rūpnīca izgatavo» ... Bet te — dzīvo. Tāpat kā dzīvoju es, tu, visi pārējie! Bet cilvēkam, kas to teica, tas neliekas savādi. Šķiet, viņš pat nepamanīja, ka par savu rūpnīcu runā kā par dzīvu būtni.

Man tā, it kā starp citu pateiktā frāze savā zinā bija atsleģa. Tā ne vien atvēra durvis ar brīdinošo uzrakstu «Nepiederošiem ieejа aizliegta», bet arī ļāva saprast un izprast cilvēkus, kuri te ir savējie. Un ticēt vai ne, Līvānos redzētais, dzirdētais, arī tikai nojautais, manī pārliecināja, ka tomēr ir šeit atšķirība, vai mēs par rūpnīcu sakām «dzīvo» vai «strādā». Līvānos — šoreiz tas nozīmē Līvānu eksperimentālajā bioķīmiskajā rūpnīcā.

Šī rūpnīca ir jauna — gan tiešā, gan pārnestā nozīmē. Rūpnīcas jaunie korpusi, kas Tsfenībā veido pašu rūpnīcu (vecajā korpusā tagad izvietojas 2. līzīna cehs), ekspluatācijā tika nodoti 1971. gadā. Un tikko kā izveidotā piecgade līzīna ražotājiem bija pimā. Arī rūpnīcas kolektīvs ir jaunā. Tomēr «bioķīmiķi» šīm veiksmīgi tikuši galā ar jautājumu, kas patiesībā nodarbina ļoti daudzu ražošanas uzņēmumu darbiniekus prātus. Tas ir — attieksme pret darbu. Turklāt — visapziņīgākā, vispersonīgākā. Tieši Līvānu eksperimentālās bioķīmiskās rūpnīcas kolektīvā to nesauc tik skaistos un cēlos vārdos. Viņiem tas gluži vienkārši ir darbs. Ikdienišķs un pierasts. Pienākums, kas jāizpilda godīgi.

PĒC LABĀKĀS SIRDSAPZIŅAS

Fermentatoriem darbojoties, cehā ir tāds troksnis, ka sarunājoties tīri vai jāšņāc. No šīs mašīnu dārdonas un rūkonas abas ar Svetlanu iebāgam kādā rūpnīcas centrālās zinātniskās pētniecības laboratorijas istabā. Un tagad, sēžot uz augstajiem laboratorijas krēsliem, varam mierīgi sarunāties. Tomēr kaut kā mūsu sarunā piešķīst. Kā īsti — to apjēdzu vēlāk, kad atkal esam līzīna cehā pie skaļi rūcošajiem fermentatoriem.

Svetlana Ivanova uz Līvāniem atnāca strādāt 1971. gadā pēc Olaines vidusskolas beigšanas. Vispirms — 1. līzīna cehā 3. brigādes aparātu uzraudze, vecākā aparātu uzraudze, tad — brigadiere, tagad — dienas maiņas brigadiere. Tāda ir Svetlanas darba biogrāfija rūpnīcā aizvadītajos četros gados. Pašlaik vīnas pienākums ir rūpēties par līzīna fermentācijas procesa tehnoloģijas un režīma ievērošanu, pārbaudīt līniju sterilitāti. Arī palīdzēt tām biedrenēm, kam neveicas, kam grūtāk. Nevaicāju, kā viņa ar to visu tiek galā. Izteiksmīgāk par vārdiem taču runā tas, ka Svetlana ir to cehā četru komjaunietu vidū, kuri par teicamu darbu apbalvoti ar VLKJS CK sudraba nozīmi «Piecgades jaunais gvardietis».

Kad atgriežamies līzīna cehā un Svetlana man izrāda savu valstību, viņa krietni atšķiras no tās Svetas, ar kuru sarunājos pirms nedaudzām minūtēm. Droša, enerģiska, vērīga, zinīga. Vārdu sakot, īsta saimniece. Un tā, kopā ar viņu apstaigājot cehu un pa neheliem iluminatoriem ielūkojoties milzīgajos darba fermentatoros, kuros virpuļo brūna un putojoša masa, sajutu, ka Svetlanas stāstītais iegūst savu segumu.

— Mainā dzīvoju līdzi ikvienas savas mēnešņas veikumam. Cenšos pārbaudīt, vai viss norit tā, kā vajag. Lai iekārtas ne mirkli neslāvētu dīkā. Pie mums — darba fermentatoros — notiek pats līzīna veidošanās process. Un tāpēc man šķiet, ka mūsu nodaļā darbs ir visatbildīgākais un svarīgākais. Taču arī citur tas nav mazāk svarīgs.

Tieši tā jau mēdzam teikt par ikvienu darbu. Bet mikrobioloģiskajā rūpniecībā ir grūti izšķirt, kas galvenais, kas otrādākārtīgais. Visas ražošanas procesa sastāvdaļas ir vienlīdz nozīmīgas. Nolaide un pavirši-ba nedrīkst būt, jo jāstrādā ar dzīviem organismiem.

Pieņemsim, ka Svetlana vai kāda no viņas darba biedrēm, sterilizējot fermentatoru, nav bijusi pietiekami rūpīga un uzmanīga un tajā palikuši kaut daži sveši mikrobi. Tas nozīmē, ka veltīgs bijis ne vien viņas pašas, bet arī citu cilvēku darbs. Gan to, kuri sagatavoja līzīna ražošanai nepieciešamo vidi, gan to, kuri audzēja mikrobus. Būtībā tādējādi tiek izniicinātas ne tikai materiālās vērtības, bet arī daļa no paliem šo vērtību ražotājiem.

Ar rūgtumu un nožēlu Svetlana stāsta par kādu savu darba biedreni:

— Teiksi sāpīgi skaitīties, kā viņa strādāt. Vienaldzīgi, bez jebkāda prieka. Tikai pa roku galam. Visu mūsu maiņu «vilka atpakaļ». Cik neesam runājušas ar viņu, bet nekāt Leikam taču cilvēks nav piemērots savam darbam. Arī te vajadzīgs zināms talants.

Vienalga, vai to saucam par talantu, darba mīlēšanu, pienākuma apziņu, bet tā ir īpašība, bez kuras Svetlana nemaz nemāk strādāt.

— Es gan bez savā darba nespēju dzīvot. Ilgāk par nedēļu mājās neparko nevaru nosēdēt. Kaut kā pietrūkst. Ilgojos pēc darba. Man patīk strādāt.

— Bet ko jūs darāt pēc darba?

Meklēdama atbildi, Svetlana sāk smaidīt:

— Man ir ģimene, meita Ina, kurai jau trešais gads. Saimniecības rūpes un meita tad arī paņem manas brīvās stundas.

Dažkārt nemaz visu nevaru pegūt. Ir tur jānospēj, ir te. Darbs cehā, komjaunatnes grupas organizatores un rūpnīcas komjaunatnes komitejas locekles pienākumi, mājas rūpes — tāds tad arī ir tas parastais trijstūris, kurā aizskrien manas dienas. Un gribas būt visur.

Taču visvairāk Svetlanai sāp tas, ka lielākajai daļai jauniešu Līvānos nav kur pavadīt brīvo laiku. Daži savās brīvajās dienās braucot uz Rīgu, uz Daugavpili. Bet vai tas ir pareizākais atrisinājums? Vairāk iespēju būtu, ja tepat Līvānos bieži vissoļos mākslinieki, mūzika, akteri. Tomēr nedrīkstētu aizmirst, ka brīvais laiks nozīmē ne tikai pemšanu, bet arī došanu. Un, kā domā Svetlana, šajā zinā vairākums jauniešu ir pasīvi.

Viņus ieinteresēt, lekustināt — tas pallaban ir viens no svarīgākajiem rūpnīcas komjaunatnes komitejas uzdevumiem. No tā, kā jaunie līvānieši organizēs savu brīvo laiku, taču iznet arī jautājums: vai jūtaties šeit kā

SAVĀS ĪSTAJĀS MĀJĀS?

Lidijas Znotiņas dzimtā puse ir Ukraiņā, kādus simt kilometrus no Kijevas. Bet kopš 1971. gada Lida par savām mājām sauc Līvānus. Te viņai ir interesants un ieintīgots darbs. Te Lida apprecējās. Te sāka mācīties grūto latviešu valodu ...

Kas Lidu atveda uz šejieni? Interese par tehniskajām zinātnēm un — līzīns. Kā Lidiņa atceras, pēc vidusskolas beigšanas esot bijis skaidrs, ka noteikti jāstudē tehniskā augstskolā. Nu, bet Kijevas tehnoloģiskais institūts vilināja ar to, ka viena no tajā apgūstamajām specialitātēm ir — mikrobioloģiskās un vitamīnu ražošanas inženieris tehnologs. Sobrīd Lidai ir diezgan grūti pamatot, kāpēc toreiz viņa izvēlējusies tieši mikrobioloģisko rūpniecību.

— Tā bija jauna specialitāte, un, šķiet, tieši tas jauneņa mani saistīja. Bet ar Līvāniem iepazīnos jau studiju laikā. Praksē. Līvānu eksperimentālajā bioķīmiskajā rūpnīcā biju savā pirmajā un trešajā, pirmsdiploma praksē. Arī mana diplomdarba temats bija saistīts ar līzīnu. Un tā Līvāni un līzīns mani vēsgāstīja» pilnīgi un galīgi.

Tagad 2. līzīna cehā vecākā inženiere tehnologe Lidija Znotiņa ir dzīļi ieaugusi rūpnīcas ikdienā, ir atradusi savu spēka pielikšanas punktu arī visa kolektīva sabiedriskajā dzīvē. Bet kāds bija pats sākums šeit, Līvānos?

— Ne pārāk viegli, tomēr skaisti. Šeit taču sākās manas patstāvīgās darba gaitas. Sākumā man uzticēja maiņas priekšnieces pienākumus. Strādāju jaunajā līzīna cehā. Mans uzdevums bija rūpēties par normālu ražošanas procesa norisi. Tas nozīmē — ne tikai vērot, kontrolēt, bet arī palīdzēt ...

Palīdzēt, uzmundrināt — te, šeikas, visspilgtāk izpaužas Lidas aicinājums un būtība. Taču neticu, ka vienmēr viņai to darīt bija viegli un vienkārši.

— Cilvēki ir tik dažādi. Katram savs raksturs. Un jāmāk atrast pieeju, kas aizvestu pie ikviena.

Kolektīvā iegūtā cieņa un autoritāte šeina, ka Lidai tos «pavedieniņus» izdevies atrast.

— Nemitīgi vientuļbu, lai gan, jāatzīstas, lai nekad neatliek laika.

Un vaļas brīžus Lidijai jāmāk sadalīt tā, lai pietiktu visam. Ģimenei — ļenai un Jānim. Un komjaunatnes darbam. Otro gadu Lidas pārraudzībā nodots 2. līzīna cehā darmetis. Bet aizvadītā gada rudenī viņai uzticēja arī visas rūpnīcas komjaunatnes darmeņa vadību. Lida gan zūdās, ka šajā darbā viņu ļoti traucējot tas, ka pati nemākot ne labi zīmēt, ne fotografēt. Bet fotografējas un zīmējumi taču «stannmelim» piešķir pievisam citādu izskatu. Un arī iedarbīgums esot lielāks ...

Klausoties, cik aizraujošgi Lidija stāsta par rūpnīcu, darbu, sevīm biedrēm, nevaru pārvarēt vēlēšanos uzdot vēl vienu jautājumu:

— Vai tiešām šeit nav nekā tāda, kas jums nepatīkot

Lida brīdi paveras manī, it kā izsvērdama, cik nopietni tāds jautājums nemams. Un tad, smeļoties ēnīņām šaudoties melnajās acīs, saka:

— Man ļoti nepatīk tie periodi, kad rūpnīcā notiek remonts. Tad visapkārt viss ir kā nedzīvs. Man patīk kustība, darbs, kad vari priecāties par paveikto rezultātiem. Arī pašlaik mūsu cehā sākusies rekonstrukcija, un nevaru vien sagaidīt, kad atsāksim strādāt.

Krietni atšķirīgs no Lidas domām par remontu un strādāšanu ir Viktora —

KONSTRUKTORA VIEDOKLIS

Praktiski taču viss Viktora, kā arī viņa kolēģu darbs nozīmē to, ka kaut kas tiks pārveidots, mainīts, uzlabots, no jauna uzprojektēts. Nepieciešamību pēc šīm pārmaiņām rada augošās dzīves prasības. Un šodien, strādājot ar novecojušām iekārtām un metodēm, nav iespējams nodrošināt teicamu produkcijas kvalitāti.

Studiju laikā Viktoram Alpejevam ne prātā nevarēja ienākt, ka viņš strādās Līvānos, turklāt bioķīmiskā rūpnīcā. Un, ja kāds arī būtu par to ieminējies, tad tas šiktu uzskatīts par parastu studentu joku. Kas gan aviācijā var būt kopīgs ar bioķīmiju? Topošais inženieris mehāniķis, Rīgas Civilās aviācijas inženieru institūta students, bija pārliecināts, ka viņa darba vieta būs kāds no mūsu remes lidlaukiem. Tomēr apstākļu sagadīšanās Viktoru atveda uz Līvāniem. Tagad viņš to sauc par laimīgu nejaušību.

Sākumā pārkvalificēšanās no lidmašīnām uz līzīnu nebija neiīdmēlīnām uz līzīnu nebija neiīdmēlīnām uz līzīnu nebija neiīdmēl